

Remiss av Tryggare i vårdrket – en översyn av vissa frågor inom utbildning till sjuksköterska och barnmorska (SOU 2022:35)

Högskolan ställer sig generellt positiv till utredningens förslag. Här följer synpunkter per kapitel:

*4 EU-direktivets krav tydliggörs i högskoleförordningen samt
5 Utbildningarna behöver inte förlängas med anledning av EU-direktivet*

Enligt yrkeskvalifikationsdirektivet ska klinisk utbildning utgöra minst hälften av den föreskrivna minimitiden för utbildning till sjuksköterska (s. 89) och EU-kommissionen är tydlig med att simulering inte ska räknas som klinisk utbildning (s. 84). Utredningen anser dock att det vore rimligt att simulering ska kunna räknas som klinisk utbildning (s.84). Högskolan håller med utredningen i bedömningen och förordar att klinisk simulering kan räknas som klinisk utbildning till en viss del. Skälet till Högskolans bedömning är att simuleringar i kliniskt träningscentrum (KTC) på ett systematiskt och pedagogiskt sätt förbereder studenterna inför VFU. Genom att vara mer kompetenta och känna sig tryggare kan studenterna på ett mycket bättre sätt tillgodogöra sig VFU. På så sätt höjs kvaliteten i den klinisk utbildningen. Högskolan har huvudsakligen kliniskt verksamma, adjungerade lärare i KTC, vilket gör att simuleringen är kliniskt väl förankrad.

Högskolan anser att beräkningarna och omräkningarna av antalet timmar behöver göras mer överskådliga för att lättare kunna sättas i relation till befintliga utbildningar och eventuella behov av revideringar.

6 Hälso - och sjukvårdshuvudmännens förutsättningar att medverka i VFU

Det borde vara självklart att de verksamheter som bedriver vård, oavsett om det är regional vård, kommunal vård eller privata vårdgivare, också tar ansvar för utbildning

av sjuksköterskor och barnmorskor. Detta regleras inte genom lag utan genom avtal, och Högskolan menar att denna ordning, inklusive principöverenskommelsen från 2002, behöver ses över och ändras för att på så sätt skapa fler VFU-platser. Högskolan stödjer därför förslaget att krav på medverkan i högskoleutbildning ställs i vårdavtal (6.2.1). Högskolan stödjer också förslaget att vårduppdraget kompletteras med ett utbildningsuppdrag i hälso- och sjukvårdslagen (6.2.2).

För att få fram den mängd VFU-platser som krävs, anser utredningen att VFU kan förläggas i annan klinisk lärandemiljö än vårdverksamhet, till exempel laboriemiljö eller studentledd hälsomottagning (6.3.1, s. 99). Vidare anser utredningen att handledare inte nödvändigtvis behöver vara verksam i samma yrke som studenten utbildar sig till utan att flexibla handledningsvillkor behövs (6.3.3, s.106). Högskolan ser att vissa delmoment eller studiebesök i en längre VFU-period kan förläggas i en annan miljö. På samma sätt skulle exempelvis en erfaren undersköterska med formell eller reell pedagogisk kompetens kunna handleda en sjuksköterskestudent i vissa moment tidigt i utbildningen.

Högskolan är dock övertygad om att grundplaceringen för VFU måste vara en vårdverksamhet och att det måste finnas tillgång till handledare med rätt yrkesprofession. Sjuksköterska respektive barnmorska behövs som reflektionspartner för studenter inom sjuksköterske- respektive barnmorskeutbildningarna. Detta ger trygghet och förankring i sin egen profession, vilket är centralt då studenterna ska utveckla förmågan till interprofessionellt teamarbete (8.4.5 och 8.4.8).

Ansvar för att säkerställa ett tillräckligt stort antal VFU-platser ligger främst hos kommuner och regionen. Dock krävs nära samverkan mellan lärosätena och hälso- och sjukvården både lokalt och regionalt. Högskolan stödjer utredningens förslag om avtal och ökad tydlighet i dessa avseende samordning, dimensionering, handledarkompetens och kvalitetssäkring (6.3.2 och 6.3.3).

För att kunna öka antalet VFU-platser kan det vara möjligt att nyttja placeringar som ligger långt från lärosätet (s. 101). För att detta ska fungera bör studenterna erbjudas boende och få ekonomisk kompensation för lång resväg. Detta kan dock inte genomföras i nuläget då lärosätenas ekonomiska situation inte tillåter en sådan ekonomisk satsning.

7 Verksamhetsförlagd utbildning inom sjuksköterskeutbildningen

Högskolan stödjer förslaget att ge lärosätena i uppdrag att utveckla flexibla handledningsmodeller och VFU-kurser för fler verksamheter inom hälso- och sjukvården (7.1). Högskolan har tillsammans med Västra Götalandsregionen samt kommunerna och övriga lärosäten i regionen redan utarbetat en handledarmodell. I modellen ingår huvudhandledare, ansvarig studenthandledare och handledare för dagen. Dessutom är de verksamhetsförlagda studierna förlagda inom kommunal hälso- och sjukvård, primärvård (både offentliga Närhälsan och privata aktörer) samt sjukhusvård.

Högskolan stödjer utredningens förslag att samtliga lärosäten bör delta i nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen (NKSE) (7.2).

8 Examensmålen förtydligas för sjuksköterskor och barnmorskor

Högskolan arbetar aktivt med temat *digitalisering och hållbar utveckling*, bland annat genom att ha lokalt mål om digitalisering för hållbar utveckling. Vi ser därför positivt på att båda dessa perspektiv lyfts fram vid förtydligandet av examensmålen (8.4.4, 8.4.7 och 8.4.8).

Sjuksköterskor

Högskolan stödjer samtliga förslag avseende nya examensmål för sjuksköterskor. Utredningen bedömer att kunskap inom området omvårdnad ska införas som ett eget examensmål (8.4.1), vilket Högskolan är särskilt positiv till.

Barnmorskor

Högskolan stödjer samtliga förslag avseende nya examensmål för barnmorskor (8.4.8). De är relevanta och välkomnande. Det finns all anledning att justera dessa mål, men det får inte påverka förslaget om en utredning av barnmorskeutbildningen.

Barnmorskeutbildningen upplevs redan idag som alltför kort och komprimerad av såväl lärare som studenter. Med nya examensmål blir programmet än mer komprimerat. Mot denna bakgrund menar Högskolan att det skyndsamt behöver utredas om barnmorskeutbildningen ska förlängas och på vilket sätt det ska ske (9.6).

9 En väg framåt för barnmorskeutbildningen

Högskolans uppfattning är att det finns goda skäl till att förlänga utbildningen till barnmorska samt att organisera den som en femårig direktutbildning (masterutbildning). Dagens barnmorskeutbildning behöver förändras eftersom barnmorskans roll och ansvarsområde har utvecklats mycket de senaste årtiondena. Dagens utformning av utbildningen motsvarar därför inte längre de krav som ställs på barnmorskor. En direktutbildning till barnmorska skulle medföra ökad kunskap hos barnmorskor samt större trygghet i både student- och yrkesroll. Längre sammanhållen studietid skulle dessutom ge ökad möjlighet att fördela VFU-perioder, vilket underlättar VFU-planering och genomförande. Detta medför möjlighet att öka studentantalet vid barnmorskeutbildning.

Således stödjer Högskolan utredningens förslag att Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att se över dagens påbyggnadsutbildning till barnmorska (9.6). Högskolan stödjer även förslaget att Socialstyrelsen får i uppdrag att utreda behovet av ett bredare barnmorskeyrke inom hälso- och sjukvården.